

Konvensjonen for atomsikkerhet:

Det andre oppfølgingsmøte mellom kontraktpartene avholdt i Wien 15.-26. april

Det andre oppfølgingsmøtet mellom kontraktpartene under Konvensjonen for atomsikkerhet ble avholdt ved det Internasjonale atomenergibyråets (IAEA) hovedkvarter i Wien i perioden 15. til 26. april i år. Konvensjonens hovedmål er å oppnå og videreføre en høy sikkerhet ved verdens atomanlegg gjennom internasjonalt samarbeid og fremme av nasjonale tiltak.

FN-sentret i Wien hvor IAEA har sitt hovedkontor. Foto: Statens strålevern

Bakgrunn

Konvensjonen for atomsikkerhet, som trådte i kraft i 1996, forutsetter regelmessige møter mellom de landene som har undertegnet konvensjonen. Årets møte var det andre i rekken. Det første ble avholdt i 1999. Det er i dag 53 land som har ratifisert konvensjonen mens totalt 65 land har undertegnet den, men foreløpig ikke ratifisert den.

Selv om Norge ikke har anlegg som formelt er innenfor konvensjonens virkeområde, har norske myndigheter valgt å slutte seg til konvensjonen for å kunne få innsyn i andre lands rapporter og delta i diskusjonen. Det er også fordelaktig å kunne få tilbakemelding på sin egen nasjonale rapport.

På møtet, som ble ledet av slovenseren Miroslav Gregoric, deltok over 400 delegater fra 46 land. Statens strålevern representerte Norge under møtene.

Et halvt år før møtet sendte de deltagende nasjoner inn sin nasjonale rapport som beskriver de tiltak som gjøres for å implementere konvensjonens forpliktelser. I perioden mellom dette tidspunkt og møtet, utvekslet landene skriftlige spørsmål til de respektive nasjonale rapportene. Det ble svart på spørsmålene og disse ble diskutert under møtet.

Møtet ble innledet i plenum hvor ulike organisatoriske spørsmål ble drøftet. Deretter fulgte diskusjon i grupper i sju dager. Inndelingen av grupper ble foretatt på et møte i september 2001. I Norges gruppe deltok også

Canada, Tyskland, Ungarn, Kina, Italia, Chile og Hviterussland. Under gruppediskusjonene hadde også land utenfor gruppen adgang til å delta i diskusjonen for land de hadde stilt spørsmål til på forhånd. Etter gruppemøtene ble det for hver gruppe laget en muntlig rapport fra gruppens rapportør. Disse rapportene ble så fremlagt og diskutert i plenum, før utkast til oppsummeringsrapport ble presentert og diskutert.

Observasjoner

Det å være en part i konvensjonen innebærer en forpliktelse til en kontinuerlig læring og forbedring, hvilket er et nøkkelement i alt sikkerhetsarbeid. En rekke forbedringer i prosessen ble observert sammenliknet med det første møtet, blant annet i kvaliteten på rapportene, øking av antall forhåndsstilte spørsmål (tre ganger så mange som sist) og kvaliteten på svarene. Det var en åpen og god diskusjon både i plenum og i gruppene. Prosessen hadde initiert tiltak i mange land for å bedre deres implementering av deres forpliktelser under konvensjonen.

Norges rapport ble godt mottatt, og det var på forhånd sendt inn 17 spørsmål som greit ble besvart skriftlig. Ved den muntlige fremføringen av rapporten kom det en del oppklaringsspørsmål, spesielt med hensyn på beredskapsorganiseringen, lovgivning, konsesjonsprosedyrer og rekruttering av fagpersonale.

Enkelte av deltakerlandene på møtet rapporterte tendenser til at liberalisering av elektrisitetsmarkedet førte til økt sikkerhet, mens andre opplevde fare for det motsatte. De fleste landene hadde imidlertid foreløpig ikke registrert noen endring.

Et tema som var gjenstand for omfattende diskusjon var problemer med å opprettholde motivasjon og kompetanse i land hvor det er bestemt at kjernekraftprogrammet skal avsluttes etter politiske vedtak.

De fleste land har nå hensiktsmessige lover og forskrifter innenfor atomsikkerhetsområdet. Her har det skjedd en sterk utvikling siden siste møte.

Det samme gjelder de nasjonale tilsynsmyndigheters posisjon og uavhengighet, selv om det fortsatt i en del tilfeller kan stilles spørsmål vedrørende myndighetens posisjon og styrke.

I mange land er det gjennomført oppgraderingsprogrammer som har gitt en betydelig sikkerhetsgevinst, og livstidsforlengelse er under utredning (eller bestemt) i flere land.

I en del land er den økonomiske situasjon betydelig bedret, noe som har resultert i flere ressurser til å gjøre sikkerhetsforbedringer.

Norges nasjonale rapport og spørsmålene rundt denne finner du på Strålevernets internettside <http://www.stralevernet.no>

Konvensjonen for atomsikkerhet

Konvensjonen for atomsikkerhet trådte i kraft 24. oktober 1996. Pr. 15. april 2002 hadde 53 land ratifisert konvensjonen, mens 65 land hadde undertegnet, men ikke ratifisert den.

Konvensjonens mål er å fremme og opprettholde et høyt sikkerhetsnivå ved verdens atomanlegg gjennom styrking av nasjonale tiltak og ved internasjonalt samarbeid.

Ved å være medlem av konvensjonen, binder landene seg til kontinuerlig å bedre sikkerheten ved sine lands atomanlegg. Landenes forpliktelser baserer seg på prinsippene i IAEAs grunnleggende anbefalinger og dekker områder som f.eks. lokalisering av anlegg, design, konstruksjon, drift, menneskelige ressurser, verifikasjon av sikkerhet, kvalitetssikring og beredskap.

En relevant nasjonal lovgivning og en sterk, uavhengig nasjonal tilsynsmyndighet er nøkkelementer for å kunne oppfylle kravene.

Les mer på: <http://www.iaea.org>